

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 545/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. Š. zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 z 29. mája 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 z 5. júna 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. augusta 2014 doručená sťažnosť V. Š. (ďalej len „sťažovateľ“) zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský

súd“) sp. zn. 20 CoP 6/2014 z 29. mája 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) v spojení s opravným uznesením krajského súdu sp. zn. 20 CoP 6/2014 z 5. júna 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 C 124/2011 o určenie otcovstva k maloletej S. F. (ďalej len „maloletá“) začatého na návrh matky maloletej E. F. (ďalej len „navrhovateľka“). Navrhovateľka v podanom návrhu tvrdila, že sťažovateľ, s ktorým žila v spoločnej domácnosti, jej pri narodení maloletej nekúpil žiadne veci pre dieťa, do podania návrhu neprispel na maloletú žiadnou sumou a o maloletú neprejavuje skoro žiaden záujem. Okrem určenia otcovstva navrhovateľka žiadala, aby okresný súd zveril maloletú do jej starostlivosti a určil výživné v sume 400 € mesačne od 21. júla 2005 (dátum narodenia maloletej). Sťažovateľ v uvedenom konaní vo vzťahu k určeniu otcovstva žiadal vykonať dokazovanie znalcom z odboru genetiky a tiež namietal, aby bolo výživné priznané spätne, keďže zo žiadnych okolností nevyplýva dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý navrhovateľka nemohla podať návrh skôr. V priebehu konania sťažovateľ opakovane poukazoval na túto okolnosť, a to aj citáciou odbornej právnickej literatúry a dôvodovej správy k zákonu č. 36/2005 Z. z. zákona o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Podľa sťažovateľa motívom podania návrhu bolo to, že v roku 2011 nadviazal známosť s inou partnerkou.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 124/2011 zo 6. decembra 2012 určil, že sťažovateľ je otcom maloletej, maloletú zveril do osobnej starostlivosti matky (navrhovateľky), sťažovateľovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej sumou 100 € mesačne počínajúc 12. júlom 2011 (deň podania návrhu), dlžné výživné od 12. júla 2011 do 30. novembra 2012 v sume 764,52 € uložil sťažovateľovi zaplatiť v pravidelných mesačných splátkach v sume 50 € a v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľky zamietol.

Okresný súd vo vzťahu k návrhu na určenie výživného za obdobie spätne pred podaním návrhu, ktorý okresný súd zamietol, uviedol, že nezistil žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by mal výživné za toto obdobie priznať.

Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 C 124/2011 zo 6. decembra 2012 podala navrhovateľka odvolanie, v ktorom napadla výrok o výške výživného, ako aj výrok o dlžnom výživnom.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 20 CoP 2/2013 z 18. apríla 2013 prvostupňové rozhodnutie potvrdil v časti týkajúcej sa stanovenia výšky výživného. V časti stanovenia dlžného výživného a v časti, ktorou okresný súd návrh v prevyšujúcej časti zamietol, ako aj vo výroku o trovách konania krajský súd predmetné rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie. Krajský súd v uvedenom rozsudku konštatoval, že podľa jeho názoru existujú dôvody hodné osobitného zreteľa na priznanie výživného tri roky spätne pred podaním návrhu. Za takú okolnosť krajský súd považoval samotné určenie otcovstva k maloletej.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 124/2011 z 30. decembra 2013 rozhodol tak, že sťažovateľovi určil povinnosť prispievať na výživu maloletej od 12. júla 2008 do 11. júla 2011, teda za obdobie troch rokov pred podaním návrhu, sumou 90 € mesačne a súčasne určil dlžné výživné v sume 3 874,52 €, ktorú má sťažovateľ platiť mesačne v splátkach v sume 100 € spolu s bežným výživným. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na záväzný právny názor vyslovený krajským súdom v jeho rozhodnutí z 18. apríla 2013. Opravným uznesením sp. zn. 2 C 124/2011 z 29. mája 2014 okresný súd opravil číslovanie výrokov.

Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 C 124/2011 z 30. decembra 2013 podala odvolanie navrhovateľka, ktorá namietala výšku výživného, ako aj sťažovateľ, ktorý vyslovil svoj nesúhlas s priznaním výživného spätne za tri roky.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým určil obdobie, za ktoré vznikla sťažovateľovi povinnosť platiť výživné, ako aj výrok o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti a zmenil výrok o dlžnom výživnom, ktoré vyčíslil na sumu 3 575,52 €, a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Podľa sťažovateľa krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nevenoval žiadnu pozornosť jeho námietke týkajúcej sa neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by bolo možné priznať výživné za obdobie troch rokov od podania návrhu, čo nie je v súlade s požiadavkou riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Opravným uznesením sp. zn. 20 CoP 6/2014 z 5. júna 2014 krajský súd opravil výrok vo vzťahu k označeniu výrokov.

Sťažovateľ ďalej uviedol poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 158/2012 zo 14. novembra 2012, že napadnutý rozsudok nie je možné napadnúť dovolaním, čo zakladá prípustnosť podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

Podľa názoru sťažovateľa pre konanie o výživnom je zásadným ustanovenie § 77 ods. 1 zákona o rodine, ktoré oproti zneniu predchádzajúceho ustanovenia účinného do 31. marca 2005 umožňuje priznať výživné len odo dňa začatia súdneho konania. Jedinou výnimkou umožňujúcou priznať výživné pre maloleté dieťa za obdobie troch rokov spätne od začatia súdneho konania je existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa. Splnenie tejto zákonnej podmienky však musí byť spoľahlivo preukázané. Táto skutočnosť vyplýva tak zo samotného znenia § 77 ods. 1 zákona o rodine, ako aj z dôvodovej správy k zákonu o rodine, ktorá v osobitnej časti k § 77 uvádza:

„Cieľom doplnenia dôvodov hodných osobitného zreteľa v odseku 1 ako podmienky na priznanie výživného je zdôrazniť výnimočnosť priznania výživného pre maloleté dieťa spätne po začatí konania a zamedziť tak možným špekuláciám a zneužívaniu tejto možnosti. Súd bude skúmať dôvody, ktoré bránili oprávnenému rodičovi uplatniť zákonný nárok ihneď po tom, ako povinný rodič prestal plniť svoju vyživovaciu povinnosť.“

Zhrnúc uvedené sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že napadnutý rozsudok *„je výsledkom konania, v ktorom otázku existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa odvolací súd, v jednom zo svojich rozsudkov, identifikoval jednou vetou v skutočnosti (určenie otcovstva), ktorá je zákonom predpokladanou situáciou určenia výživného a v ďalšom konaní, v ďalšom rozsudku, sa už touto námietkou sťažovateľa súdy, vrátane odvolacieho, nezaoberali vôbec“*.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1, prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 29. 5. 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 5. 6. 2014, bolo porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaného práva sťažovateľky.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 29. 5. 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 5. 6. 2014 a vracia vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

4. Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi priznáva všetky trovy tohto konania.“

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej poukázal, že v zmysle napadnutého rozsudku je povinný splácať dlžné výživné za obdobie troch rokov spätne pred podaním návrhu v mesačných splátkach v sume 100 € pod hrozbou straty výhody splátok popri bežnom výživnom. Podľa § 78 ods. 2 zákona o rodine ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozsudku, pričom vysloví:

„Ústavný súd Slovenskej republiky odkladá vykonateľnosť výroku I a II rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 29. 5. 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 CoP 6/2014 zo dňa 5. 6. 2014, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Straá Ľubovňa sp. zn. 2 C/124/2011-450 zo dňa 30. 12. 2013 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2 C/124/2011-466 zo dňa 21. 1. 2014.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 124/2011 zo 6. decembra 2012 určil, že sťažovateľ je otcom maloletej, zveril maloletú do osobnej starostlivosti navrhovateľky, sťažovateľovi stanovil povinnosť prispievať na výživu maloletej sumou 100 € mesačne odo dňa podania návrhu (12. júl 2011), dlžné výživné za obdobie od 12. júla 2011 do 30. novembra 2012 v sume 764,52 € uložil sťažovateľovi splácať spolu s bežným výživným v mesačných splátkach po 50 € a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Na predmetnú vec okresný súd aplikoval ustanovenia § 26, § 62, § 75 ods. 1 a § 77 zákona o rodine, ktoré v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval a v rámci konkrétnych okolností danej veci interpretoval. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky

v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia okresný súd k naplneniu dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 77 ods. 1 zákona o rodine uviedol:

„Súd ustálil moment počiatku vyživovacej povinnosti dňom podania návrhu, t. j. dňom 12. 07. 2011, keďže nezistil žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa, tak ako to vyplýva z ustanovenia § 77 ods. 1 Zákona o rodine pre ktorý by výživné mal priznať pred dňom podania návrhu.

Navrhovateľka od narodenia dieťaťa vedela, kto je jeho otcom, vedela miesto jeho pobytu, dokonca do marca 2011 s ním udržiavala známosť. Napriek tomu, že mal. S. sa narodila..., čo bolo podľa názoru súdu motivované zistením navrhovateľky, že odporca má známosť s inou ženou. Táto skutočnosť, nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa, ktorý by odôvodňoval priznať výživné pred dňom podania návrhu na súd. Takýmto dôvodom nie je ani skutočnosť, ktorú uvádzala navrhovateľka a to, že návrh na súd nepodala skôr, pretože sa hanbila, a že tak urobila po tom, čo jej to navrhol odporca. Bolo povinnosťou matky hájiť záujmy svojho maloletého dieťaťa a už v čase, kedy odporca otáľal s uznaním otcovstva dožadovať sa jeho určenia súdom spolu s určením výživného. Navrhovateľka sa nemala uspokojiť tak, ako uvádzala pred súdom so sľubmi odporcu, že sa o ňu postará, mala sa hneď, respektíve po uplynutí krátkeho časového obdobia od narodenia dieťaťa dožadovať súdneho rozhodnutia a nie až po uplynutí 6 rokov. Keďže navrhovateľka tak neučinila súd priznal výživné pre mal. S. odo dňa podania návrhu, t. j. od 12. 07. 2011.“

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podala odvolanie navrhovateľka, ktorým napadla výrok o výške stanoveného výživného, ako aj výrok o dlžnom výživnom, pretože podľa jej názoru v danom prípade existujú dôvody na priznanie výživného spätne za obdobie troch rokov pred podaním návrhu. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení k odvolaniu žiadal rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdiť. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 20 CoP 2/2013 z 18. apríla 2013 potvrdil prvostupňové rozhodnutie vo výroku o stanovení výšky bežného výživného, vo vzťahu k výroku o dlžnom výživnom a výroku, ktorým okresný súd návrh v prevyšujúcej časti zamietol, dospel k záveru, že je potrebné ho zrušiť. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia krajský súd uviedol:

„Všeobecne platí, že je vecou súdu, aby starostlivo skúmal, či sú dané podmienky pre novú úpravu výživného za dobu 3 rokov od podania návrhu. V danom prípade matka žiadala priznať výživné spätne od narodenia mal. S., t. j. odo dňa 21. 7. 2005. V odvolaní žiadala priznať výživné 3 roky spätne.

Nemožno súhlasiť s konštatovaním súdu prvého stupňa, že v predmetnej veci nebol daný dôvod hodný osobitného zreteľa na priznanie spätného výživného za dobu 3 rokov od podania návrhu, keďže navrhovateľka vedela, kto je otcom mal. S. Bolo povinnosťou hájiť záujmy mal. S. a už v čase, kedy odporca otáľal s uznaním otcovstva, dožadovať sa jeho určenia súdom spolu s určením výživného. Odvolací súd je toho názoru, že uvedená okolnosť určenia otcovstva k mal. S. je dôvodom hodným osobitného zreteľa pre priznanie spätného výživného pre maloleté dieťa (§ 77 ods. 1 ZoR).“

Následne okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 124/2011 z 30. decembra 2013 určil, že sťažovateľ je povinný prispievať na výživu maloletej za obdobie od 12. júla 2008 do 11. júla 2011 sumou 90 € mesačne, pričom stanovil celkovú sumu dlžného výživného na 3 874,52 €, ktoré je povinný splácať spolu s bežným výživným v pravidelných mesačných splátkach v sume 100 € pod hrozbou straty výhody splátok. V súvislosti s priznaním spätného výživného pre maloletú okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

„Odvolací súd vyslovil právny záver o tom, že v súdenom prípade sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie spätného výživného pre mal. S., ktorým je tunajší súd v zmysle § 226 O. s. p. viazaný, preto súd určil výživné spätne v súlade s ustanovením § 77 ods. 1 druhá veta Zákona o rodine – tri roky pred podaním návrhu t. j. od 12. 07. 2008 do 11. 07. 2011.“

Rozsudok okresného súdu z 30. decembra 2013 napadli odvolaní obaja účastníci konania. Sťažovateľ v odvolaní namietal výšku určeného výživného, ako aj výšku dlžného výživného a opakovane poukázal na skutočnosť, že v danom prípade neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 77 ods. 1 zákona o rodine pre priznanie výživného spätne tri roky od podania návrhu. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil prvostupňové rozhodnutie vo výroku, ktorým okresný súd stanovil obdobie, za ktoré sa

určuje dlžné výživné, ako aj vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti; súčasne zmenil rozsudok vo výroku o dlžnom výživnom tak, že dlžné výživné za stanovené obdobie predstavuje sumu 3 574,52 €. K odvolacím námietkam krajský súd uviedol:

„Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav veci, správne vec právne posúdil a odvolací súd si v plnom rozsahu osvojuje jeho odôvodnenie. Na potvrdenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd dodáva.

Je nepochybné, že mal. S. je dieťaťom rodičov E. F. a V. Š., pričom otec o dieťa nejaví záujem. V konaní bolo preukázané, že matka dieťaťa bola na materskej dovolenke s mal. S. a toho času poberá vdovský dôchodok a rodinné prídavky. Počas rozhodného obdobia od 12. 7. 2008 do 11. 7. 2011 matka zabezpečovala v celom rozsahu osobnú starostlivosť o mal. S. V tom čase otec dieťaťa pracoval s priemerným príjmom za rok 2008 bol vo výške 491 Eur, za rok 2009 vo výške 749 Eur, za rok 2010 vo výške 749 Eur a za rok 2011 vo výške 610 Eur. Odporca deklaroval mesačne výdaje v toku 2008 v sume 311 Eur, v roku 2009 v sume 311 Eur, v roku 2010 v sume 311 Eur a v roku 2011 v celkovej výške 621 Eur.

Porovnaním dosahovaných mesačných príjmov rodičov v uvedenom období je možné dôjsť k záveru, že v tomto období matka nebola schopná zabezpečovať výživu dieťaťa bez značného príspevku zo strany otca. Rozsudok súdu prvého stupňa je preto správny v časti určenia výživného za obdobie od 12. 7. 2008 do 11. 7. 2011 s poukazom na ust. § 62 ods., 2, 4 ZoR. Potreby mal. dieťaťa v tomto období po finančnej stránke mohli byť uspokojované zo strany otca, ktorého majetkové pomery, možnosti a schopnosti platenie výživného vo výške 90 Eur mesačne nepochybne umožňovali, a to vzhľadom na jeho mesačne príjmy a výdavky.

Odvolacia námietka matky, že v danom rozhodnom, období príjmy otca umožňovali platenie výživného vo vyššej miere (400 Eur), nie je pôvodná. Z obsahu spisu nevyplýva žiadny iný príjem odporcu a odôvodnené potreby mal. S. boli ustálené na sumu 90 Eur. Výživné vo výške 400 Eur by nezodpovedalo majetkovým pomerom odporcu ani odôvodneným potrebám mal. S.

V súvislosti so stanovením rozsahu ročného výživného odvolací súd uvádza, že námietky odporcu o započítaní plnení vo výške 4000 Eur v jeho prospech nie sú dôvodné, aj keby tieto plnenia skutočne poskytol. Odvolací súd sa stotožňuje s konštatovaním

prvostupňového súdu, že plnenie vo výške 3000 Eur na úhradu nedoplatku bytu, ktorý je vo vlastníctve syna navrhovateľky, v ktorom s mal. S. bývajú, žiadnym spôsobom nepreukázal. Na veci nič nemení ako kópia sms správy (čl. 295) s nejednoznačným obsahom za stavu, ak navrhovateľka akékoľvek plnenie popiera. Navyiac je potrebné prisvedčiť tvrdeniu, že ide o plnenie za iného (syna navrhovateľky), ktorý je vlastníkom bytu, v ktorom navrhovateľka s mal. S. býva. Plnenia spočívajúce v užívaní vecí patriacich do vlastníctva tretej osoby, totiž na výživné nie je možné započítať. Námietky odporcu v tomto smere preto neboli dôvodom na zmenu určenia rozsahu výživného v rozhodnom období.

Pri určení vyživovacej povinnosti zo strany odporcu prvostupňový súd správne započítal do plnenia výživného aj čiastky, ktoré povinný otec v sledovanom období dieťaťu poskytol. Bolo však dôvodné na dlžné výživné započítať i sumu 300 Eur ako výživné za obdobie október, november a december 2013, o čom odvolaciemu súdu predložil doklady. Teda suma dlžného výživného bola vo výške 3 574,52 Eur (3 874,52 Eur – 300 Eur).“

Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Vychádzajúc zo sťažnosti sa preto ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či napadnutý rozsudok krajského súdu opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru, teda či účinky výkonu právomoci krajského súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Podstatou obrany sťažovateľa poukazujúcej na nezákonnosť a z nej vyplývajúcu neústavnosť záverov krajského súdu je ním prezentované tvrdenie zdôrazňujúce nesprávnu interpretáciu a nevhodnú aplikáciu ustanovenia § 77 ods. 1 zákona o rodine. Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že v konaní nebola preukázaná existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa, no napriek tomu mu bola právoplatne priznaná povinnosť platiť dlžné výživné za obdobie troch rokov spätne od podania návrhu. V napadnutom rozsudku sa krajský súd k jeho argumentácii nevyjadril, čím sa uvedené rozhodnutie stalo neodôvodneným a nepreskúmateľným.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmavať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku ústavný súd konštatuje, že jeho závery v ňom obsiahnuté nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľom označeným právam podľa ústavy a dohovoru. Vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu, poukázanie na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia, ktoré si krajský súd v plnom rozsahu osvojil (relevantné skutočnosti zistené v prvostupňovom konaní, z ktorých vychádzal a na ne nadväzoval odvolací súd), nemožno výklad a interpretáciu na rozhodnutie vo veci sa vzťahujúcich ustanovení zákona o rodine, ktorú krajský súd v danom prípade zvolil, považovať za arbitrárnu alebo popierajúcu základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, v ktorej poukázal na neodôvodnenosť napadnutého rozsudku krajského súdu v súvislosti s ignorovaním jeho námietky nenaplnenia zákonného predpokladu existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v súlade s § 77 ods. 1 zákona o rodine, ústavný súd konštatuje, že právny názor odvolacieho súdu mu bol známy už z predchádzajúceho rozsudku krajského súdu (v ktorom reagoval na námietky sťažovateľa obsiahnuté vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky), v ktorom ako dôvod hodný osobitného zreteľa krajský súd posúdil okolnosť určenia otcovstva k maloletej.

Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že postupom vo veci konajúcich súdov nebola sťažovateľovi znemožnená realizácia tých procesných práv, ktoré mu v rámci konania pred všeobecnými súdmi Občiansky súdny poriadok poskytuje. I keď odvolací súd potvrdil

rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým nebolo vyhovené jeho odvolaniu, sťažovateľ mal možnosť v rámci konania pred všeobecnými súdmi vyjadriť sa k veci a túto možnosť aj využil.

Ústavný súd pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, vo veci rozhodnú.

O napadnutom rozsudku krajského súdu a jeho odôvodnení ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli ústavne udržateľné, prípadné boli svojvoľné tak, aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože uvedené rozhodnutie nemožno považovať za také, ktorým by mohol výrazným spôsobom zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa vrátane jeho návrhu na vydanie dočasného opatrenia nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2014